

Broedgeval van Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea* in Groningen-Stad

Rob Koelman

Op 7 mei 2005 werd in de gemeente Groningen, op de plaats waar het Helperdiepje de spoorlijn Groningen-Assen kruist, een adulte man Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea* in zomerkleed waargenomen met insecten in de snavel. Even later verscheen een adult vrouwtje ten tonele, eveneens met insecten in de bek. Deze waarnemingen vormden een duidelijke indicatie voor een broedgeval.

De dagen erna is de locatie nog enkele malen bezocht, waarbij steeds werd waargenomen dat de vogels continu insecten aanvoerden. Na aankomst met voer scharrelde een oudervogel altijd eerst enige tijd rond in de omgeving van de nestplaats. Dan verdween de vogel opeens onder de oostelijke brug over het Helperdiepje om daar korte tijd later zonder voer weer vandaan te komen. Het nest zelf was vanaf de

kant niet zichtbaar en moet ongeveer halverwege de overspanning van de brug hebben gezeten. Om onnodige verstoring te voorkomen is hier verder niet naar gezocht. Op grond van het transport van voedsel voor jongen kan echter toch gesproken worden van een zeker broedgeval (categorie 3: zeker broedend). Dit is de tweede keer in de geschiedenis dat in de provincie Groningen een broedgeval van de Grote Gele Kwikstaart is vastgesteld.

De oudervogels zijn voor het laatst waargenomen op 14 mei. Er zijn geen jongen waargenomen, zodat niet bekend is óf er jongen uitgevlogen zijn en zo ja, hoeveel.

De Grote Gele Kwikstaart is in Nederland een schaarse broedvogel met 240-300 broedparen in 106 atlasblokken (waarschijnlijk tot zeker

Grote Gele Kwikstaart, Helperdiepje, 14 mei 2005

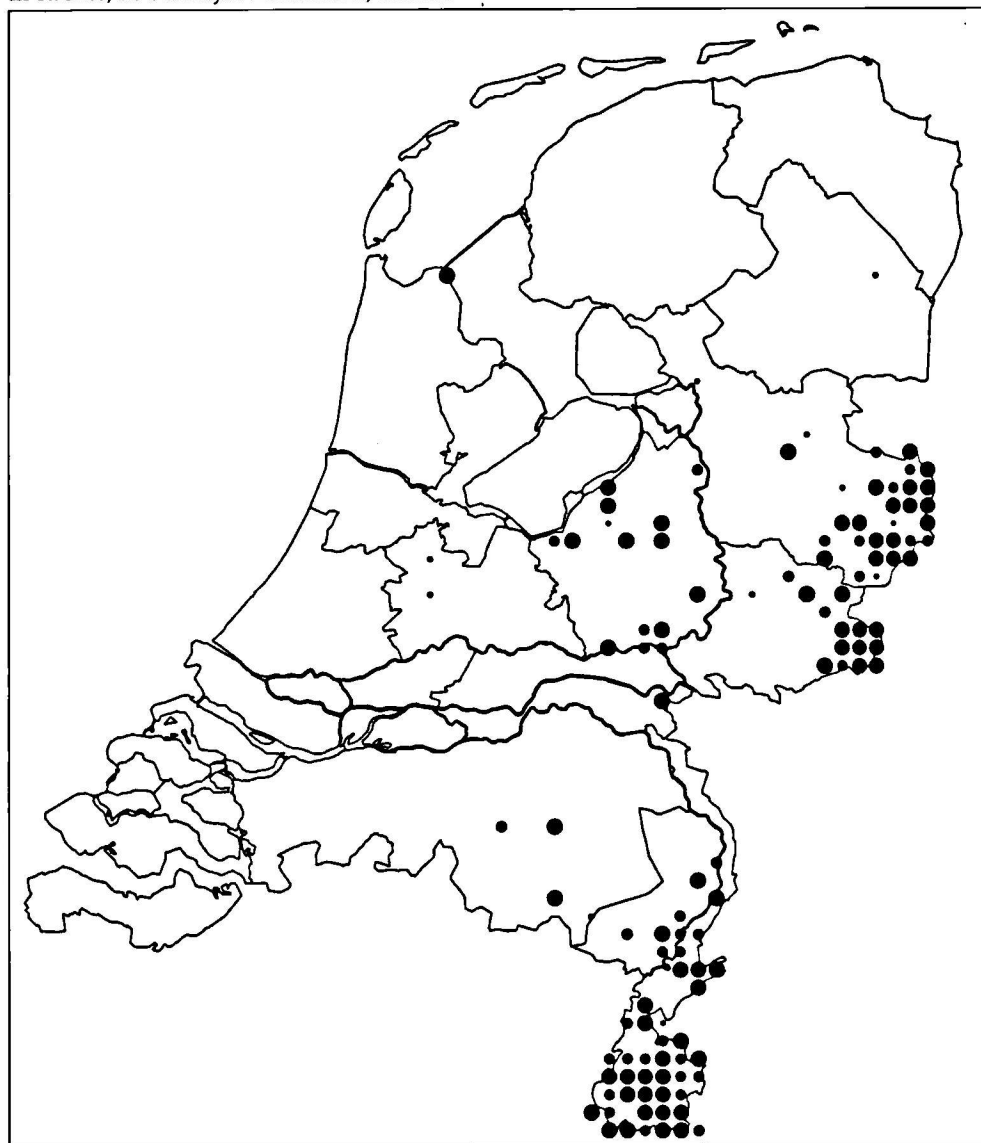
Foto: Martijn Bot

broedend) in de periode 1998-2000. De afgelopen decennia is de populatie structureel gegroeid, van 110-175 broedparen in het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw tot de huidige populatie. Grote Gele Kwikstaarten zijn gevoelig voor periodes van strenge vorst. Hierdoor kan de populatie (tijdelijk) met enkele tientallen procenten terugvallen.

De belangrijkste broedgebieden bevinden zich in Twente, de oostelijke Achterhoek, Midden-

en Zuid-Limburg en langs de sprengbeken van de Veluwe. De karakteristieke broedbiotoop bestaat uit min of meer snelstromende beken met (vrij) zuiver water en voldoende broedgelegenheid in de vorm van brokkelige oevers, bruggen en bebouwing. Het broeden op minder karakteristieke locaties als kanalen, gekanaliseerde beeklopen, zeer kleine beken en erven is de laatste decennia echter toegenomen.

Kaart: Atlasblokken met broedgevallen van de Grote Gele Kwikstaart in de periode 1998-2000. Grote stip: zeker (69), middelgrote stip: waarschijnlijk (37), kleine stip: mogelijk (12).

Uit: SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002

Incidenteel worden broedgevallen vastgesteld ver buiten de gangbare broedgebieden, zoals in 2000 toen bij Den Oever (NH) een zeker broedgeval plaatsvond. In de provincie Groningen is één eerder broedgeval bekend uit 1932 (Boekema et al., 1983). De exacte locatie van dit broedgeval is indertijd geheimgehouden, waardoor van dit broedgeval niet meer bekend is dan dat het ging om een nestvondst onder een bruggetje in de omgeving van Groningen. Daarna zijn in de provincie Groningen tot 2005 geen verdere broedgevallen meer gemeld. Hoewel de Nederlandse broedpopulatie na het atlasproject van 1998-2000 is doorgegroeid, zijn er geen aanwijzingen voor een uitbreiding van het broedareaal (med. Michiel van der Weide, SOVON). Het gaat bij het in 2005 in Groningen aangetroffen nest dan ook waarschijnlijk om een toevallig broedgeval.

Literatuur

- Boekema, E.J., P.Glas & J.B. Hulscher (red.), 1983. *Vogels van de provincie Groningen*. Vereniging Avifauna Groningen. Wolters-Noordhoff/Bouma's Boekhuis, Groningen.
- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 2*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Kwak, R., 2002. 'Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea*.' Pp. 330-331. In: SOVON *Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis/KNNV Uitgeverij/European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden/Utrecht.